

Název: Slovenské národné povstanie

Autor: Horáková Ladislava

Předmět: Dějepis

Třída: 9. ročník

Časová dotace: 1 vyučovací hodina

Ověření: 2.5.2012

Metodické poznámky: prezentace je určena pro žáky 9. ročníku při probírání stejnojmenné učební látky, prezentaci je vhodné doplnit ukázkami z knihy Smrt si říká Englchen(nebo ukázky ze stejnojmenného filmu)

Slovenské národné povstanie

SNP

„ĽUDSTVO MUSÍ VOJNY UKONČIŤ, INAK VOJNY UKONČIA ĽUDSTVO“
"MANKIND MUST PUT AN END TO WAR OR WAR WILL PUT
AN END TO MANKIND"
"ЧЕЛОВЕЧЕСТВО ДОЛЖНО ПОКОНЧИТЬ С ВОЙНАМИ, ИНАЧЕ
ВОЙНЫ ПОКОНЧАТ С ЧЕЛОВЕЧЕСТВОМ"

J. F. KENNEDY

Slovenský štát

- 14.3.1939 – utvoření „samostatného“ státu
- 23.3.1939 – smlouva s Německem, Slovensko podřízeno německé kontrole a vedení – „pod ochranou Říše“
- Klerofašistický totalitní režim
- Prezident – římskokatolický kněz **Jozef Tiso**, místopředseda Hlinkovy slovenské lidové strany
- Zavedení „Židovského kodexu“
- Vysídlení 20 000 státních zaměstnanců českého původu
- Nespokojenost většiny obyvatel s režimem – vznik odboje

Slovenské národní povstání

- 1943 – vznik **Slovenské národní rady** – ústřední odbojový orgán, který připravoval ve spolupráci s partyzány a slovenskou a sovětskou armádou ozbrojené povstání
- 29.8.1944 – začátek povstání
- Banská Bystrica – centrum povstání
- **Ján Golian a Rudolf Viest** – hlavní velitelé
- 28.10.1944 – konec povstání, počátek partyzánské války

PAMÄTIK
SLOVENSKEHO
NÁRODNÉHO
POVSTANIA

Národná kultúrna pamiatka

MÚZEUM
SLOVENSKEHO
NÁRODNÉHO
POVSTANIA

OTVORENIE DEJE: OSEM POKRKYA
OD 9.00 DO 19.00

Podnik
bol zrušený vďaka
24. augustu 1968
a 1. januáru 1969
24. apríla 1969
vstaním vtedy
v Bratislave

SNP

- Úkol – pomoc postupu Rudé armády
- **Předčasné** vypuknutí povstání – neplánované obsazení Slovenska německým vojskem kvůli zvýšené partyzánské činnosti
- **Rychlé** šíření povstání – 30 okresů (asi 1,7 milionů obyvatel)
- Národní výbory – politické řízení povstání
- **Sbor pověřenců** – vládní a výkonný orgán Slovenské národní rady (Karol Šmidke a Vavro Šrobár)

Banská Bystrica

Povstalci

- 47 000 a později až 65 000 mužů pravidelné armády
- 18 000 partyzánů
- **Mezinárodní účast** – na straně povstalců bojovali Češi , Poláci, Rumuni, Rusíni, Ukrajinci, Francouzi, Bulhaři, Jugoslávci, atd.
- Pomoc amerického letectva a výsadků 2. čs. Samostatné paradesantní brigády
- Na straně nepřítele – 50 000 vojáků

Zbraně používané v SNP

NEMECKÝ LAMKY
PECHOTNÝ PANCIEROVÝ
VOZ ŠL. 80z-750,
SÚČASŤ VOJENSKÉJ
VÝZBROJE NEMECKÝCH
OZBROJENÝCH ŠL.

Průběh bojů

- Počáteční úspěch povstalců – podařilo se obsadit území okolo Levoči, Spišské Nové Vsi, Žiliny, Bánovců nad Bebravou, Zvolena, Liptova
- Tvrdé boje u Priekop, Martina, Telgártu, Jalné a jinde
- Úspěšné útoky německých jednotek, posílených o oddíly Waffen SS, na Banskou Bystrici a Zvolen
- Povstalci jsou nuceni uchýlit se do hor a pokračovat v boji v partyzánské válce

HRONSKA
DUBRAVA

SKLABIŇA

TELGART

OSTRO

STREČNO

NEMEČKA

Partyzánská válka

- Partyzánské jednotky přes velké obtíže(málo zbraní, munice a jídla, špatné vybavení) byly stále velkou bojovou silou
- Zatčení a poprava velících generálů Goliana a Viesta
- Lomnická dolina v Nízkých Tatrách – hlavní štáb povstalců
- Hlavní úkoly – destrukční činnost na tratích, omezování zásobování nepřátelských vojsk, pomoc při osvobozování Slovenska

Důsledky porážky SNP

- Teror na civilním obyvatelstvu
- Zřízení „Einsatzgruppe H“ – oddíly, které měly hledat povstalce, jejich spolupracovníky z řad civilního obyvatelstva a partyzány
- Zvláštní jednotky vypálily na 90 vesnic, povraždily na 5 000 osob včetně žen a dětí, bylo nalezeno 211 masových hrobů
- Mezi nejznámější vypálené osady patří Ploština, Německá, Kaliště

DNE 19. DUBNA 1945 ZDE NĚMEČTÍ
FASISTÉ VYPÁLILI PASEKÁŘSKOU
OSADU PLOŠTINA. V PLAMENECH
ZAVRAŽDILI 9 OSOB Z DRNOVIC,
7 OSOB Z VYSOKÉHO POLE,
2 OSOBY Z POZDECHOVA,
3 OSOBY Z ÚJEZDA,
1 OSOBU Z LAČNOVA
A 5 OSOB Z TICHOVA.

2 Naučný okruh Ploština Neštěstí na Ploštině

31

„Ze všech stavení ozýval se nářek umírajících, volajících o záchranu k Matce Boží hostýnské a plynoucích německé vojáky o smilování, zatímco vojáci se jim posmívali a pochovávali si na pokradných pažvatinách a slivovici...“ P. Vladimír Růžička, Ploština žaluje!, str. 31.

19. duben 1945

Osvoboditelé se stali 19. duben 1945. Ortel smrti nad Ploštinou byl vyřazen spolupráci pasekářů s partyzány. Zúčastněná jednotky vyrazily z Vizovic, přičemž postupovaly dvěma směry (severojiž). Nejprve došlo k vraždě rodiny kočovných bruslařů Ranglových v Újezdě, po nichž zůstaly dvě malé děti. Krví potřísněné komando dále pokračovalo k nic netušícím obyvatelům Vysokého Pole. Již po cestě zjaly několik mužů, které považovali za partyzány. Prvním opravdu ničtým zastavením však byla Ryliška – paseky pod Ploštinou, kde žily rodiny Raškové a Belhů. Obě chalupy nacisté vyrabovali a následně zapálili, obyvatelé byli podrobeni krutým výslechům. V plamenech uhořel pětadvacetletý František Belha.

Svědectví přeživšího

O průběhu vraždění a zkázy Ploštiny se zachovalo jediné svědectví dověka, který jako zázrakem vyvázl z oáivního pekla – byl jím rolník z Vysokého Pole, otec osmi dětí, Jan Machů. Lidé byli vyslýcháni a následně po skupinách vřáněni do horících domů. Někteří byli zastřeleni, jiní zemřeli až v plamenech. Pasekáři byli šacováni a i nejdrobnější cennosti museli odevzdat. Také všechny domy byly před zapálením důsledně vyrabovány – agresori brali téměř vše – od jídla přes peníze a drobné cennosti až po dobytek a slivovici. Posměšné písně a nadávky opilých nacistů se mísily se strelbou a nářkem z horících domů. Dokonalý obraz pekla, který se Janu Machů navracel po celý život...

Vinici a jejich trest

Za neštěstím na Ploštině stojí řada... kteří se v době předtím ke smrti a utrpení zabývali... Tímto výstup leží především na velkých náctičtějších... a na placených konfidencích, kteří se... většina z nich zůstala nepotrestána.

Otto von Skorzeny: nacistický expert na zřídění... „architekt“ úderního systému jednotek, a stihacích... které byly nasazovány v místech odporu; nebyl nikdy dopaden, zemřel pod cizím jménem ve španělském Madridu v roce 1978.

Erich Wienecke: SS velitel vizovické pobočky Z.B.V. Komanda 31, přímo se podílel na plánování trestných výprav, na duševní přípravě při likvidaci Ploštiny. Wienecke nebyl nikdy vypátrán.

Walter Pawlofski: moravský Němec, poručíkem poválečným učitel, velitel jednotky „Josef“, která nalezla do stihacích skupiny Slovensko Skorzenyho... Tato jednotka se přímo podílela na vyražování na Ploštině. Pawlofski zemřel nepotrestán před n... lety v Mnichově.

Kurt Werner Tutter: pražský rodák německé národnosti, již před vypuknutím války byl... Tuto jednotku Josef se aktivně... ještě zřetelněji je jeho role prokazána při brutální masakru v Práche; po skončení války vstoupil do služeb československé kontrarozvědky, čímž si zajistil krytí ze strany československých úřadů; zemřel nepotrestán v roce 1984 v Bavorsku.

Oldřich Bata a František Machů: oba nesou přímou zodpovědnost za neštěstí na Ploštině; jako placení konfidenti se nejprve infiltrovali mezi partyzány; 19. dubna 1945 na Ploštině usvědčovali jednotlivé oběti, které byly následně umučeny; Bata byl po... Machů byl dopaden na ústředí a v jámách Čechách byl spolu s manželkou zabít partyzány.

Pokračování nacistické agrese

Zkáza Ploštiny nebyla posledním záchvěvem... byla spíše předehrou dalšího teroru, který jednotky SS na Valašsku vyvolaly. Dne 23. dubna bylo upáleno, oběšeno a zastřeleno 21 obyvatel nedalekého Prácha. Dne 2. května byly vypáleny Vařákovy paseky – čtyři mistři obyvatelé byli brutálně umučeni. Kromě toho byly již 16. dubna vypáleny paseky na katastru Vizovic (3 oběti) a až po skončení války byly nalezeny pozůstatky dalších sedmi lidí zabíjených na Vizovickém zámku zdejšími komandemSS.

Nezasáhli...

Jednu z důležitých rolí v ploštiněmském neštěstí sehráli příslušníci jednotky Ploština, která náležela do 1. čs. partyzánské brigády Jana Žižky. Ačkoliv mnozí z nich operovali v blízké blízkosti od probíhajícího masakru, nezasáhli. Důvody této skutečnosti jsou dodnes interpretovány různě. Faktem je, že partyzány byli v nepoměrné menšině, která by nemohla zvrátit osud pasekářů. Uvádí se také, že část skupiny byla vázána jinou akcí mimo oblast Ploštiny, další a tovariši hovoří o přímém zázraku boje ze strany sovětského velení.

Památník v Ploštině

Kaliště

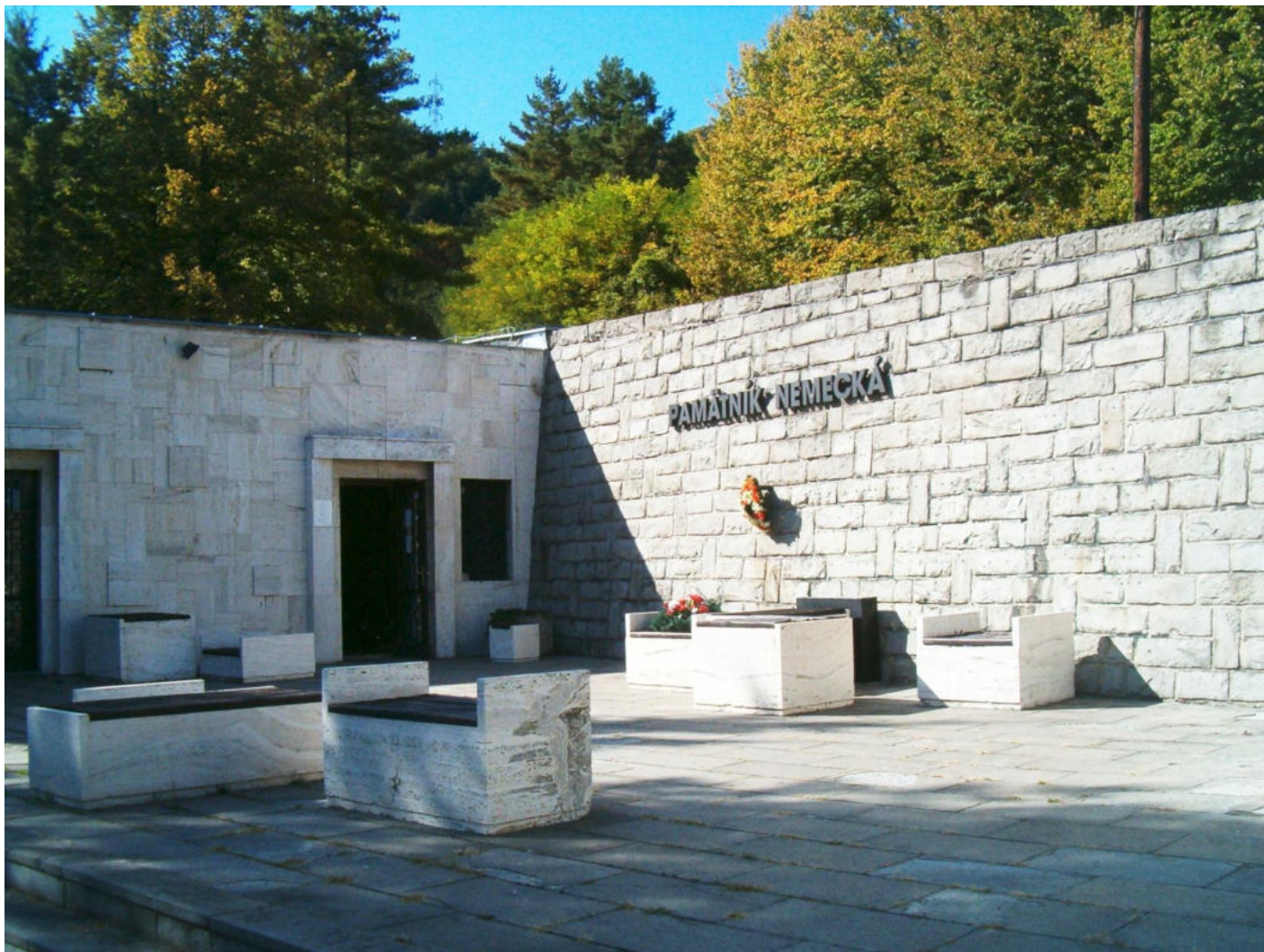

KALISTE

**KAROSMA KULTORNA
PAMJATEA**

Německá

- V prezentaci použila autorka Ladislava Horáková vlastní fotografie